

INLEIDING

De thuiszittersproblematiek staat de afgelopen jaren steeds meer op de agenda. De aantallen lopen op in plaats van af en velen liggen hier wakker van. De vraag is wat u hier zelf aan kunt doen. Gaat het ons lukken om het aantal thuiszitters terug te dringen en deze kwestie goed aan te pakken? De oorzaken van de thuiszittersproblematiek zijn zeer divers en hebben veel impact op het leven van de jongeren en het gezin waarin de jongere opgroeit. De gevolgen van thuiszitten zijn verstrekkend, aangezien een afgeronde schoolopleiding een voorwaarde is voor succes in het volwassen leven.

Tijdens het 2e Thuiszitterscongres bespreken we hoe we samen het aantal thuiszitters kunnen terugdringen, wat ervoor nodig is om écht in beweging te komen en welke acties en aanpassingen er nodig zijn om dit te bewerkstelligen.

Het programma bestaat uit vier plenaire lezingen. Marc Dullaert (aanjager van het Thuiszitterspact), Bart van Kessel (Gedragswerk), Ariëlle de Ruijter (Samenwerkingsverband VO Amsterdam Diemen) en Mariette van Hemert en Marianne van Etten (FRITZ / thuiszittersteam Utrecht) lichten toe hoe we de impasse rondom thuiszitten kunnen doorbreken, wat de belangrijkste succesfactoren zijn van de aanval op de thuiszittersproblematiek en vooral: hoe deze te benutten. Wat houdt de beleidsmatige kant van de aanpak van het niet naar schoolgaan in een grootstedelijke context in? Wat betekent het voor de jongere zélf om thuiszitter te zijn?

In twee deelsessierondes zijn verschillende workshops te volgen die diverse trajecten en thema's laten zien. U krijgt inzicht in het aanbod van oplossingen maar ook wat de knelpunten zijn en waar het verbeterpotentieel ligt.

PROGRAMMA

09.00 uur - Registratie en ontvangst

U ontvangt van ons een naambadge en een congrestartas. De koffie staat voor u klaar!

10.00 uur - Opening door dagvoorzitter

Maarten Faas, interim bestuurder (speciaal) onderwijs, voorzitter bestuur van de Federatie Beroepsorganisaties in de Zorg en van de Associatie voor Interactiebegeleiding en Thuisbehandeling.

10.10 uur - De kracht om door te zetten

Hoe kunnen we de impasse rondom thuiszitten doorbreken?

Marc Dullaert, aanjager van het Thuiszitterspact en voormalig Kinderombudsman.

Tekst volgt nog

10.40 uur - Aandacht voor psychische kwetsbaarheid in het onderwijs: Wat vertellen jongeren zelf?

Mariette van Hemert (MEd Pedagogiek), Begeleider Passend Onderwijs FRITZ / thuiszittersteam Utrecht VO.

Marianne van Etten (MEd Pedagogiek), Begeleider Passend Onderwijs FRITZ Utrecht e.o.

Een prikkelende bijdrage met de stem van jongeren zelf, naar aanleiding van Praktijk Wetenschappelijk Narratief onderzoek. Een deel van de thuiszittende jongeren heeft te maken met psychische kwetsbaarheid. Scholen, maar ook de GGZ weten vaak niet wat ze wél en soms ook beter niet kunnen doen om jongeren te helpen bij het weer grip krijgen op leren en het naar school gaan.

Wat betekent het eigenlijk voor een jongere zelf om thuiszitter te zijn? Een introductie op wat psychische kwetsbaarheid met kinderen kan doen. Verhalen over het schoolleven van jongeren die op het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) hebben gezeten die aanzetten tot discussie, overleg en denken. De jongeren maakten diverse schoolwisselingen mee, hebben te maken (gehad) met ondersteuning vanuit Geestelijke Gezondheidszorg en hadden een doorbroken schoolloopbaan. Samen met de jongeren zelf ervaren wat de complexiteit van psychische kwetsbaarheid met zich mee brengt. Hoe kunnen we tegemoet komen aan de verscheidenheid in onderwijsbehoeften?

11.10 uur - Koffiepauze en informatiemarkt

Tijdens de pauzes kunt u een kopje koffie of thee met iets lekkers nuttigen, is er de gelegenheid om te netwerken en kunt u terecht bij de informatiemarkt.

11.40 uur - Eerste deelsessieronde

Tijdens het congres bezoekt u in twee rondes één van de tien deelsessies.

12.40 uur - Lunch en bezoek informatiemarkt

In de foyer wordt een gevarieerde lunch geserveerd.

13.40 uur - Tweede deelsessieronde

Tijdens het congres bezoekt u in twee rondes één van de tien deelsessies.

14.40 uur - Theepauze en bezoek informatiemarkt

Koffie en thee met een lekkernij staan voor u klaar.

15.10 uur - Niet naar schoolgaande leerlingen in het Amsterdamse voortgezet onderwijs: meten, weten, doen

Ariëlle de Ruijter, directeur-bestuurder; orthopedagoog, gz-psycholoog en psychotherapeut, Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen.

De stad Amsterdam biedt een enorme veelheid aan nationaliteiten, achtergronden, culturen en niveaus van welvaart en welzijn. Het zorgt voor een kleurrijke samenleving, maar stelt de samenwerkende scholen en de gemeente voor uiteenlopende uitdagingen, waaronder thuiszitten en vroegtijdig schoolverlaten. Gelukkig zijn de scholen net zo divers als de stad zelf. Hierdoor beschikt het onderwijs over een enorm hoeveelheid expertise die ook voor thuiszittende kinderen het verschil kan maken.

In het Amsterdamse onderwijs gaan dagelijks ongeveer 105.000 kinderen naar school, en zijn er voortdurend ongeveer 200 leerlingen die niet naar school gaan. In deze lezing geeft Ariëlle de Ruijter een inkijk in de beleidsmatige kant van de aanpak van het niet naar schoolgaan in een grootstedelijke context.

15.40 uur - Iedereen aan boord! Hoe dan? Aanvallen! deel 2

Bart van Kessel, directeur, Gedragswerk.

Dertien jaar ervaring met project Gedragswerk leidt tot een overduidelijke conclusie: de obstakels op de weg naar het einde van de thuiszittersproblematiek, zijn stuk voor stuk overwinbaar. Er zijn geen onoverkomelijke, onoplosbare problemen! Ook ervaren we steeds meer en meer dat iedereen mee wil doen, zich geroepen voelt om 'op te staan en aan te vallen'. De vraag is alleen nu wat te doen en op welke manier succesvol te zijn. Een zekerheid bestaat. Niemand kan het alleen! En het zal anders moeten, andere focus, andere aanpak, andere organisatie. Hiervoor ontwikkelt Gedragswerk de route van 'thuiszitten naar anders leren'. Bart van Kessel licht toe wat de belangrijkste succesfactoren zijn van deze aanpak deel 2 op de thuiszittersproblematiek. En hoe deze te benutten.

16.10 uur - Epiloog door dagvoorzitter Maarten Faas

16.20 uur - Hapje en drankje

DEELSESSIES

1. Iedereen aan boord! Ook kinderen met een Licht Verstandelijke Beperking - deel 2

(Let op deze sessie is alleen beschikbaar in de 1e deelsessieronde)

Bart van Kessel, directeur, Gedragswerk.

Werkvorm: In deze interactieve deelsessie wisselen theorie en praktijk elkaar af. De ervaringen van de deelnemers staan centraal. Hen wordt met nadruk gevraagd eigen voorbeelden aan te dragen.

Leerdoel: Met deze deelsessie biedt Bart van Kessel de deelnemers praktische handreikingen en inzichten om zelf de volgende stap te zetten in het gezamenlijk aanpakken van thuiszittende kinderen met een licht verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen of psychiatrische problematiek.

Leeftijdscategorie: Kinderen, jeugdigen en jongvolwassenen vanaf 5 tot en met 18 jaar.

Doelgroep: Alle professionals die te maken (kunnen) krijgen met leerlingen met een licht verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen of psychiatrische problematiek en thuiszitten willen voorkomen of oplossen

Het realiseren van passend onderwijs aan leerlingen met een licht verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen of psychiatrische problematiek vraagt om de samenwerking van ouders, onderwijs- en zorgprofessionals, gemeente en andere betrokkenen. Dit is immers een doelgroep waar alle wet- en regelgeving, alle problemen, en geldstromen samenkomen. In deze deelsessie gaat u aan de slag met de werkroute 'van casuïstiek naar regionale samenwerking'. Bart van Kessel wisselt de ideeën en mogelijkheden uit met betrekking van wat er voor nodig is om, én individuele vraagstukken op te lossen én tegelijkertijd de gewenste gezamenlijke aanpak te realiseren voor deze dynamische doelgroep. Hierbij gebruikmakend van de ontwikkelde bouwstenen als 'de Basisaanpak Zmol/LVB' en 'Het Zelfregulatiemodel'. Bart van Kessel wil de deelnemers graag uitdagen niet te talmen maar vooral te beginnen.

2. Wat is de rol van de orthopedagoog of schoolpsycholoog bij thuiszittende leerlingen?

Drs. José P.M. Wichers-Bots, orthopedagoog, JWB Advies, lid van de Landelijke Geschillencommissie Passend Onderwijs

Werkvorm: Casusbehandeling/best practice.

Leerdoel: Ideeën om leerlingen weer op school te krijgen en ideeën die voorkomen dat leerlingen thuiszitters worden.

Leeftijdscategorie van de sessie: Leerplichtige leerlingen van 4 tot 18 jaar.

Doelgroep: Gedragsdeskundigen.

Aan de hand van eigen good practices zal José Wichers-Bots, in dialoog met de aanwezigen, inzoomen op vragen als: wat is uw rol als gedragsdeskundige in dienst van een school of van een samenwerkingsverband als het gaat om leerlingen die thuis komen te zitten? Wat doet u? Neemt u initiatief, probeert u te interveniëren? Hoe gaat u, als dat nodig is, in gesprek met de schoolleiding, het schoolbestuur of het samenwerkingsverband? Brengt u partijen om de tafel en hoe doet u dat? Probeert u structureel iets te veranderen aan de werkwijze van een school, zodat herhaling wordt voorkomen? Wat zijn de sleutels tot succes? Hoe kan preventief beleid ontwikkeld worden ten aanzien van schoolverzuim?

3. Langdurig en verborgen verzuim

Via signalering naar maatwerk binnen het voortgezet (speciaal) onderwijs.

MA Thomas van der Vliet, RoM Coördinator, OLS de Recon.

Ellen Assenberg, orthopedagoog, OLS de Recon.

Werkvorm: Presentatie / best practice

Leerdoel: Inspiratie en inzicht met betrekking tot het doeltreffend aanbieden van maatwerk voor langdurige verzuimers.

Leeftijdscategorie: 12-18 jaar.

Doelgroep: Professionals uit voortgezet onderwijs & speciaal onderwijs, beleidsmakers in de zorg / onderwijs / hulpverleners.

Via beschrijvingen van de doelgroep en de methodiek wordt een helder beeld geschetst van de complexe problemen van (de gezinnen van) deze leerlingen. Via casuïstiek wordt op praktische wijze ingegaan op de successen en de valkuilen, als het gaat om het begeleiden van thuiszitters, waarbij ruimte is voor inbreng van de deelnemers en discussie.

4. Ziekteverzuim bij jeugdigen met complexe problematiek, een systemische visie

Gemma Witteman, Jeugdarts Karakter Enschede, instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie.

John Wolbers, Systeemtherapeut Karakter Enschede, instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie.

Werkvorm: Presentatie met casusbehandeling.

Leerdoelen:

- Zicht op de factoren die meespelen in het ontstaan en voortduren van complexe problematiek bij ziekteverzuim
- Vergroten van inzicht over de systemische aspecten bij de aanpak van deze problematiek

Leeftijdscategorie: Schoolgaande jeugd.

Doelgroep: Professionals die te maken hebben met ziekteverzuim.

Bij ziekteverzuim met complexe problematiek lijkt expertise onvoldoende voorhanden. Deze jeugdigen lopen meestal ernstig vast en terugkeer naar school gaat niet of zeer moeizaam. Een systemische visie ontbreekt vaak. Het ZET (Ziekteverzuim Expertise Team) staat voor een interinstitutionele aanpak van deze complexe problematiek en tevens ontwikkeling van expertise op het gebied van preventie van ziekteverzuim.

5. Onderwijsconsulenten: voor thuiszitters of wanneer uitval dreigt

Yvon Wagenaar, onderwijsconsulent en onderwijszorgconsulent, Onderwijsconsulenten.

Aïscha Trokasti, directeur, Onderwijsconsulenten.

Werkvorm: De sprekers starten met een korte toelichting over de organisatie en de rol en taken van de onderwijsconsulenten en onderwijszorgconsulenten. Daarna behandelen zij een aantal casussen uit de dagelijkse praktijk rondom (dreigende) thuiszitters.

Leerdoel: Met de behandeling van complexe casuïstiek van thuiszitters hopen de sprekers de deelnemers te informeren en inspireren. Inspireren om zelf buiten de gebaande paden creatieve oplossingen te vinden voor thuiszitters, waardoor kinderen en jongeren met problematiek (of afstand tot school) toch weer aan het onderwijs kunnen deelnemen. Informeren over de mogelijkheden die nog onvoldoende bekend zijn en waar soms nog niet aan gedacht wordt.

Leeftijdscategorie: Het betreft kinderen en jongeren in de schoolgaande leeftijd (inclusief mbo)

Doelgroep: Alle betrokkenen bij kinderen en jongeren die thuiszitten of dreigen uit te vallen.

Kinderen en jongeren kunnen door verschillende oorzaken vastlopen in het onderwijs. Wanneer een onderwijsconsulent of onderwijszorgconsulent wordt betrokken is er vaak al veel gebeurd. De betrokkenen zijn vastgelopen in het vinden van een oplossing, of het lukt niet om het eens te worden over wat de meest geschikte oplossing is. Of men weet wel wat de juiste oplossing is, maar krijgt het niet georganiseerd. Onderwijsconsulenten ondersteunen ouders, scholen, samenwerkingsverbanden en andere betrokkenen bij het vinden van een passende oplossing die daadwerkelijk gerealiseerd kan worden en waar eenieder achter kan staan. Onderwijszorgconsulenten ondersteunen daar waar zorg in onderwijs voor de leerling een voorwaarde is om in het onderwijs te kunnen deelnemen. Zij houden zich bezig met het organiseren van onderwijszorgarrangementen en begeleiden de betrokkenen bij eventuele financiële vraagstukken die daar bij horen. Zowel de

onderwijsconsulenten als de onderwijszorgconsulenten vallen onder de landelijk opererende organisatie Onderwijsconsulenten en zijn inzetbaar in het primair onderwijs (zowel regulier als speciaal), het voortgezet onderwijs (zowel regulier als speciaal) en het middelbaar beroepsonderwijs.

6. Wat te doen met ziekteverzuim bij leerlingen? Het DNA van M@ZL

Inge Oreeel, adviseur, NCJ (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid).

Werkvorm: Combinatie van een lezing en een best practice.

Doelgroep: Iedereen die niet weet wat te doen met ziekteverzuim, zoals zorgprofessional en mentoren.

Leerdoel: Deelnemers gaan naar huis met het antwoord op de vraag in de titel: Wat ga ik morgen doen met alle leerlingen die zich ziek hebben gemeld?

Leeftijdscategorie: VO en MBO.

Weet u eigenlijk hoe groot het ziekteverzuim is op uw school? Hoe gaat u daar achterkomen? En nog belangrijker: Wat is er belangrijk als u leerlingen met ziekteverzuim wil ondersteunen? M@ZL is op dit moment de enige effectieve interventie op het gebied van ziekteverzuim op het VO en MBO. Welke vaardigheden, eigenschappen en stappen zijn dan belangrijk? Wie heeft welke verantwoordelijkheid? Kortom wat is het DNA van M@ZL?

7. Wat werkt (preventief) in de aanpak van thuiszitters?

Vincent Fafieanie, Expert samenwerking onderwijs - jeugd, Nederlands Jeugdinstituut.

Werkvorm: Kennisoverdracht met aansluitend gesprek over preventieve aanpak.

Doelgroep: Professionals en beleidsmaker vanuit onderwijs, gemeenten, wijkteams, jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg.

Leerdoel: Men gaat naar huis met kennis over wat werkt in de aanpak bij thuiszitters en welke preventieve maatregelen u kunt nemen.

Leeftijdscategorie: PO, VO en MBO.

Het Nji heeft in samenwerking met dr. David Heyne, universitair hoofd-docent, Universiteit Leiden, op basis van internationaal onderzoek in kaart gebracht 'Wat werkt' in de aanpak bij schoolweigering. Hiervoor is een nieuwe ordening toegepast die aansluit bij de werkpraktijk: schoolweigering, schoolonthouding, schooluitsluiting en spijbelen. Op basis van deze indeling is in beeld gebracht welke methodische aanpakken werkzaam zijn. Aan de hand van enkele casussen wordt een toelichting gegeven. Vanuit de onderzoeken kan veel gezegd worden over preventieve werkzame factoren. Aan de hand van de 'preventiematrix' wordt daar met de aanwezigen verder op doorgegaan: 'wat kan deze kennis voor uw situatie betekenen'.

8. Is er een rol voor het OM in de thuiszittersproblematiek? Horen spijbelzaken in het strafrecht?

Mr. Carlo Dronkers, Senior Officier van Justitie, Coördinerend ovj jeugd en jongeren. Openbaar Ministerie Arrondissementsparket Oost-Nederland.

Carlo Dronkers vertelt vanuit het OM waarom het belangrijk is dat LPW (Leerplichtwet) zaken juist vanwege hun signaalfunctie (voor een latere 'criminele carrière') zo vroeg mogelijk aangepakt dienen te worden en het best via de 'zorgroute'. Vanuit de keten is er nog steeds veel onbekendheid over de rol van het OM rol in dit soort zaken en die mag wel verduidelijkt worden.

Carlo Dronkers licht toe waar het OM echt 'van is' dat wil zeggen dat we sommige zaken nu juist echt beter niet via het strafrecht zouden moeten willen oplossen.

Het strafrecht is echt ultimum remedium, en wat betekent dat nu eigenlijk?

9. Villa Revius: de optimale combinatie van onderwijs en zorg om thuiszitten te voorkomen of te verminderen

THUISZITTERSCONGRES

Henriëtte Hopman, zorgcoördinator, Revius Lyceum Doorn.

Edith van den Brink, conrector havo, Revius Lyceum Doorn.

Toelichting volgt

10. Beter pASSend klas: kijk op de toekomst

Emilie de Graaff, senior docent beter pASSend klas, Altra Onderwijs en Jeugdzorg